

Saksnr. 23/3312
29.06.2023

Høringsnotat - Prisråd for havbruk og fastsetting av bruttoinntekt i grunnrenteskatten

Innhold

1	Innledning og sammedrag.....	3
2	Særlig om Petroleumsprisrådet og normpriser for petroleum.....	5
3	Prisråd for havbruk – fastsetting av skatteavregningspriser	6
3.1	Generelt.....	6
3.2	Verdsettingen	7
3.2.1	Nærmere om fastpriskontrakter	8
3.3	Fastsettingen av skatteavregningspriser	13
3.4	Saksbehandlingsregler	14
3.5	Opplysning- og dokumentasjonsplikt for grunnrenteskattepliktig	14
3.6	Omgjøring, klage- og søksmålsrett	16
3.7	Oppnevning av medlemmer til prisråd for havbruk	16
3.8	Taushetsplikt og utveksling av opplysninger	17
3.9	Volum	17
4	Økonomiske og administrative konsekvenser	18
5	Ikrafttredelse.....	18

1 INNLEDNING OG SAMMEDRAG

Regjeringen foreslo å innføre grunnrenteskatt på havbruk med virkning fra og med inntektsåret 2023 i Prop. 78 LS (2022–2023) *Grunnrenteskatt på havbruk*, lagt frem for Stortinget 28. mars 2023. En grunnrenteskatt med effektiv skattesats på 25 pst. ble vedtatt i Stortinget 31. mai 2023, jf. Innst. 372 L (2022–2023). Ved lov av 16. juni 2023 nr. 44 ble grunnrenteskatt på havbruk innført. Det vises til lovproposisjonen og innstillingen for en nærmere beskrivelse av grunnrenteskatten på havbruk.

Etter skatteloven § 19-5 tredje ledd kan fastsettingen av bruttoinntekten i grunnrenteskatten fra inntektsåret 2024 baseres på skatteavregningspriser fastsatt av et uavhengig prisråd. Videre har departementet etter skatteloven § 19-5 fjerde ledd hjemmel til å fastsette nærmere regler om prisråd mv. Bestemmelsene i skatteloven § 19-5 tredje og fjerde ledd trer først i kraft fra det tidspunktet Kongen bestemmer. I dette høringsnotatet foreslår departementet forskriftsbestemmelser om fastsetting og bruk av skatteavregningspriser i grunnrenteskatten, og den nærmere organiseringen av et prisråd.

Grunnrenten i havbruk er knyttet til sjøfasen av produksjonen. For at grunnrenteskatten skal virke etter hensikten, må en nokså presist skattlegge meravkastningen som oppstår i sjøfasen. Fastsetting av skattegrunnlaget bør skje på det punktet i verdikjeden som best treffer denne delen av virksomheten. Det er ved merdkanten. I skatteloven § 19-5 første ledd er det bestemt at bruttoinntekten settes til markedsverdien av laks, ørret og regnbueørret ved merdkanten, multiplisert med slaktevolum.

Som redegjort for i proposisjonen, vil det i mange tilfeller ikke foreligge en observerbar markedspris ved opptak fra merden, fordi fisken først selges til en ekstern part etter slakt, transport og eventuelt bearbeiding. Mange havbruksaktører er organisert som integrerte selskap eller konsern, slik at blant annet videreforedling av fisken skjer i nærstående selskap. Da kan det være behov for at skattemyndighetene kontrollerer at internprisene er avtalt på samme vilkår som om partene var uavhengige. Kontroll og endringsvedtak fra skattemyndighetene er ressurskrevende, og kan gi opphav til tvister med skattepliktige i enkeltsaker, også for domstolene. For selskapene vil det være en fordel å få avklart bruttoinntekten med bindende virkning raskt. I proposisjonen ble det derfor foreslått at et uavhengig prisråd med bindende virkning skal kunne fastsette priser for laks, ørret og regnbueørret til bruk ved fastsettingen av brutto inntekt.

Formålet med et prisråd er at rådet skal sette mest mulig riktige markedspriser. Skatteavregningsprisen skal svare til markedsverdien av laks, ørret og regnbueørret ved merdkanten, jf. skatteloven § 19-5 tredje ledd første og annet punktum. Det gjelder både for salg av fisk i spotmarkedet og gjennom fastpriskontrakter. Det foreslås at prisrådet verdsetter all laks, ørret og regnbueørret til spotmarkedspriser på slaktetidspunktet, etter kvaliteter og vektklasser. Spotmarkedsprisene rådet fastsetter vil ta utgangspunkt i selskapenes oppnådde priser, supplert med annen tilgjengelig markedsinformasjon. Disse spotmarkedsprisene vil utgjøre skatteavregningsprisene til oppdretterne for løpende salg i spotmarkedet.

I høringen av forslaget om grunnrenteskatt for havbruk uttrykte flere selskaper bekymring om fastsetting av inntekt for fastpriskontrakter. Departementet imøtekom bekymringen i proposisjonen, og foreslo at prisen for solgt fisk på langsiktige fastpriskontrakter skal kunne legges til grunn i fastsettingen av grunnrenteinntekt, men presiserte at også for slike kontrakter skal skatteavregningsprisen gjenspeile markedsverdien av fisken ved merdkanten. Departementet foreslår nå en særskilt metode for å fastsette skatteavregningspriser for fastpriskontrakter. Den innebærer at langsiktige fastprisavtaler skattlegges for en skatteavregningspris som svarer til *fremtidsprisen* på kontraktstidspunktet, i stedet for spotmarkedsprisen når laksen slaktes. Metoden antas å være enkel å anvende både for prisrådet og oppdretterne. Oppdretterne slipper å selv finne frem til markedsverdien på merdkanten ved å bruke de ulike internprisingemetodene, herunder for eksempel å gjøre krevende tilbakeregninger fra kontrakter på bearbejdede fiskeprodukter. Med en skatteavregningspris basert på fremtidsprisen på kontraktstidspunktet kan oppdretterne vite med stor grad av sikkerhet hva skatteavregningsprisen blir når de inngår sin kontrakt. Metoden minner om oppgjør ved finansiell sikring, og den åpner for at alle salg og kontraktstyper kan omfattes.

For fastpriskontrakter fastsetter prisrådet et tillegg eller fratrekk i skatteavregningsprisen satt for løpende salg. Justeringen svarer til forskjellen mellom spotmarkedspriser ved slakt og fremtidsprisen på tidspunktet kontrakten ble inngått. Det vil øke eller redusere oppdretters skattepliktige inntekt, slik at skatteavregningsprisen for fastpriskontrakten tilsvarende markedsverdien av kontrakten på merdkanten. Dersom kontraktsprisen ligger under spotmarkedsprisen, får oppdretter en reduksjon i grunnrenteinntekten. Tilsvarende får oppdretter et tillegg i inntekten dersom kontraktsprisen ligger over spotmarkedsprisen. Dette ligner på et finansielt oppgjør for sikringskontrakter på Fish Pool. Tillegget eller fratrekket avhenger bare av prisdifferansen og volumet i fastpriskontrakten, og det er dermed ikke nødvendig å tilordne kontrakten til et konkret parti slaktet fisk. Det forenkler innrapporteringen for selskapene og vil samtidig vesentlig redusere muligheten for skatte-tilpasninger.

Departementet ønsker en smidig og forutsigbar overgang til systemet med prisråd. Forslaget knyttet til håndtering av fastpriskontrakter er nytt for selskapene. Departementet legger derfor opp til at det i første omgang bør være frivillig for aktørene å benytte skatteavregningspris fastsatt av rådet for fastpriskontrakter ved egenfastsettingen i 2024. Dersom de ikke ønsker å benytte rådets skatteavregningspriser, må selskapene komme frem til markedsprisen ved merdkanten selv for disse kontraktene, og med eventuell etterfølgende kontroll av Skatteetaten.

Organiseringen av prisrådet er hjemlet i skatteloven § 19-5 fjerde ledd. Departementet la i proposisjonen til grunn at de nærmere bestemmelsene om organiseringen av et prisråd for havbruk og fastsettingen av skatteavregningspriser bør reguleres i forskrift etter først å ha vært på høring. Det sendes derfor nå på høring forskriftsbestemmelser om retningslinjer for metode som prisrådet skal følge ved fastsettingen av skatteavregningspris, oppnevning og organisering av prisrådet, prisrådets saksbehandling, vedtak, taushetsplikt og unntak fra taushetsplikt og deling av slike opplysninger mellom prisrådet og skattemyndighetene. Videre omtales forslag til opplysnings- og dokumentasjonsplikt overfor prisrådet om salgs- og avtalevilkår ved kjøp og salg av laks, ørret og regnbueørret, samt bestemmelser om klage- og søksmålsrett.

I høringsnotatet gis først en oversikt over ordningen med et petroleumsprisråd for petroleum, se punkt 2. Denne ordningen kan tjene som et utgangspunkt for et prisråd for havbruk. Petroleumsprisrådet har fungert godt, og formålet med normpriser for petroleum og skatteavregningspriser for havbruk er det samme. Begge skal treffe markedsverdien best mulig på skatteavregningspunktet, med lavest mulig administrative kostnader.

I punkt 3 redegjør departementet for forslag til forskriftsbestemmelser om fastsetting av skatteavregningspriser og oppretting av et uavhengig prisråd for havbruk, i tråd med omtalen i punkt 5.6.1 i Prop. 78 LS (2022-2023). I punkt 3.2.1 redegjør departementet særskilt for en metode der selskapets bruttoinntekt fra fastpriskontrakter bygger på fremtidspriser, i hovedsak slik de fremgår på Fish Pool.

Økonomiske og administrative konsekvenser og ikrafttredelse behandles i punkt 4 og 5.

2 SÆRLIG OM PETROLEUMSPRISRÅDET OG NORMPRISER FOR PETROLEUM

Mange petroleumselskaper på norsk kontinentalsokkel er del av et integrert konsern, og utvunnet petroleum selges i stor grad til beslektede selskaper. For skattemyndighetene er det en vanskelig oppgave å vurdere om prisfastsettingen er på armlengdes vilkår for hvert enkelt salg, også der partene tilsynelatende er uavhengige. I petroleumsskatten har det derfor siden 1975 vært etablert et petroleumsprisråd som har kompetanse til å sette normpriser for petroleum til bruk ved fastsettingen av skatt, jf. petroleumsskatteloven § 4. Det er gitt to utfyllende forskrifter, forskrift 25. juli 1976 nr. 5 om fastsetting av normpriser (heretter fastsettingsforskriften), og forskrift 17. desember 1976 nr. 7 om bruk av normpris ved skattefastsettingen (heretter normprisforskriften).

Normprisen for olje settes ut fra spotmarkedspriser, justert for kvalitet, uten et unntak for fastpriskontrakter. Skatteavregningspris som tar utgangspunkt i spotpriser er ikke til hinder for at selskapene prissikrer sin produksjon, men de må eventuelt tilpasse sikringsvolumet til gjeldende skattevilkår.

Normprisforskriften regulerer bruk av normpriser for petroleum blant annet til bruk ved fastsettingen av særskatten, jf. § 1. Den angir levering som skjæringspunkt for fastsatt normpris, jf. § 2, og for øvrig hvordan avvik i levering, betalingsvilkår mm. skal hensyntas ved beregningen av bruttoinntekten, jf. §§ 3 flg.

Fastsettingsforskriften åpner for at det kan fastsettes normpriser for ulike typer og kvaliteter petroleum, jf. § 1. Etter § 2 skal normprisen «svare til hva petroleum kunne ha vært omsatt for mellom uavhengige parter i et fritt marked», og angir nærmere hva det er relevant å ta hensyn til for å finne denne markedsprisen. I bestemmelsens annet ledd fremgår det at normprisen fastsettes etterskuddsvis, som pris for petroleum som utvinnes i et bestemt tidsrom. Normprisen fastsettes normalt for den enkelte dag, men kan fastsettes for en lengre periode enn en enkelt dag når dette finnes hensiktsmessig og ikke urimelig.

I § 3 reguleres saksbehandlingen ved fastsettelsen av normprisene. De fastsettes etter utløpet av hvert kvartal, og «berørte parter» har rett og plikt til å uttale seg om normprisene, før prisfastsettingsmyndigheten gir en foreløpig vurdering av prisfastsettingsspørsmålet. Berørte parter kan avgi uttalelse, før det fastsettes endelige normpriser. Disse kan påklages innen 30 dager, jf. § 5. Prisfastsettingsmyndigheten har også omgjøringsadgang av eget tiltak, jf. § 7.

Etter § 4 kan departementet gi et særskilt petroleumsprisråd vedtaksmyndighet i prisfastsettingssaker. Denne delegasjonsadgangen har vært i bruk siden 1975. Rådet skal bestå av minst fem medlemmer med funksjonstid på to år, jf. § 10.

Særskattepliktige etter petroleumsskatteloven § 5 og som vil få normpris lagt til grunn ved fastsettingen, er «pliktig til å gi alle opplysninger som kreves for fastsettelse av normpris», jf. § 9. I tillegg skal vedkommende «av eget tiltak gi ytterligere opplysninger dersom disse må antas å være av betydning for verdsetting av petroleum utvunnet i de områder som er nevnt i Petroleumsskattelovens § 1, a-b». Denne opplysningsplikten må sies å være svært omfattende, men utpensles noe i de påfølgende leddene i bestemmelsen.

Departementet mener at ordningen med normpriser fastsatt av petroleumsprisrådet har fungert godt, både for selskapene og for staten. Inntektsfastsettingen har lave administrative kostnader, og det er relativt få tvister om skattefastsettingen. Ved utformingen av et prisråd for havbruk har departementet sett hen til tilsvarende elementer i ordningen med et petroleumsprisråd.

3 PRISRÅD FOR HAVBRUK – FASTSETTING AV SKATTEAVREGNINGSPRISER

3.1 Generelt

Skjæringspunktet for grunnrenteskattepliktig inntekt i verdikjeden kalles skatteavregningspunktet. Skatteavregningspunktet avgjør hvilke inntekter som skal inkluderes i den grunnrenteskattepliktige havbruksvirksomheten, og setter grenser for hvilke kostnader som skal komme til fradrag i grunnrenteinntekten. Formålet er å unngå at andre aktiviteter som øker verdien av fisken, men som ikke er grunnrentevirksomhet, blir regnet med i inntekten. Det gjelder for eksempel bearbeiding, transport og markedsføring.

Etter de alminnelige skattereglene er utgangspunktet at den grunnrenteskattepliktige selv setter markedsverdien av fisken som skal benyttes i skattemeldingen ved egenfastsettingen, jf. omtale i Prop. 78 LS (2022–2023) avsnitt 5.6.1 punkt a. I tilfeller der fisken er solgt på et senere punkt i verdikjeden, slik at fakturert pris ikke uten videre kan legges til grunn ved skattefastsettingen, må selskapet derfor selv komme frem til en markedsverdi på merdkanten. Løsningen innebærer at fisken for skatteformål anses solgt (og innvunnet) på merdkanten, uavhengig av om det faktisk har skjedd et salg der eller ikke.

Skatteavregningsprisen skal tilsvare en pris som kunne ha vært avtalt mellom uavhengige parter i et fritt marked, omtalt som armlengdeprisen. Ved beregningen av markedsverdien ved merdkanten skal en i prinsippet ta hensyn til alle forhold som kan ha påvirket prisen. Vurderingen tilsvarende den

som gjelder etter armlengdeprinsippet i skatteloven § 13-1 og OECDs retningslinjer for internprising for multinasjonale foretak og skattemyndigheter.

Mange havbruksaktører er i dag organisert som integrerte selskap eller konsern, og det vil være behov for at skattemyndighetene kontrollerer at internprisene er i henhold til armlengdeprinsippet og at inntekter og kostnader er tilordnet riktig aktivitet. Eventuelle tilpasninger kan motvirkes ved bruk av bestemmelsen om skjønnsfastsettelse i skatteloven § 13-1 dersom inntekten er redusert som følge av interessefellesskapet. Å anvende § 13-1 kan imidlertid være ressurskrevende, både for skattemyndighetene og for de skattepliktige. Kontroll av egenfastsettingen og endringssaker vil typisk løpe i flere år etter det aktuelle inntektsåret. Prosessen, herunder innhenting av tilleggsopplysninger, kan være tidkrevende og kreve omfattende ressurser fra selskapene og skattemyndighetene. Kontroller og endringsvedtak fra skattemyndighetene kan gi opphav til tvister med skattepliktige i enkeltsaker, herunder for domstolene, om inntektsfastsettingen og betalingspliktig grunnrenteskatt. For selskapene vil det være en fordel å få avklart bruttoinntekten med bindende virkning raskt.

I punkt 3.2 nedenfor beskrives formålet med skatteavregningspriser for inntektsfastsettelsen generelt, med utgangspunkt i fastsettelse av skatteavregningspriser for løpende salg. I punkt 3.2.1 gjøres det særskilt rede for en mulig behandling av fastpriskontrakter og metode for skatteavregningspriser for slike kontrakter. Punkt 3.3 inneholder forslag om når skatteavregningspriser skal fastsettes, herunder hvilke salg og tidsperioder det skal fastsettes slike priser for. I punkt 3.4 redegjøres for forslag til saksbehandlingsregler for prisrådet ved fastsettingen av skatteavregningspriser, samt tilfeller der rådet kan eller skal unnlate å fastsette skatteavregningspriser. Selskapenes rett til å uttale seg i prosessen om fastsetting av skatteavregningspriser omtales i punkt 3.4. I punkt 3.5 foreslås det nærmere regler for de grunnrenteskattepliktiges opplysningsplikt til prisrådet. Punkt 3.6 omhandler forslag til regler om omgjøring, klage- og søksmålsrett. Forslag til regler om oppnevning av medlemmer til et prisråd for havbruk er omtalt i punkt 3.7. Punkt 3.8 behandler forskriftsbestemmelser om taushetsplikt for rådet, samt utveksling av opplysninger med skattemyndighetene med formål å redusere de administrative byrdene for selskapene. I punkt 3.9 omtales definisjon av volum, både slaktevolum og kontraktsvolum for fastpriskontrakter.

3.2 Verdsettingen

Bruttoinntekten i grunnrenteskatten fra salg av laks, ørret og regnbueørret skal settes til markedsverdien ved merdkanten, multiplisert med slaktevolum,, jf. skatteloven § 19-5 første ledd bokstav a. På samme måte som når den grunnrenteskattepliktige selv setter markedsverdien, og når skattemyndighetene kontrollerer egenfastsettingen, er formålet at en skatteavregningspris fastsatt av et prisråd skal svare til markedsverdien av laks, ørret og regnbueørret ved merdkanten.

Med markedsverdien ved merdkanten menes den prisen fisken kunne ha vært omsatt for mellom uavhengige parter i et fritt marked, dvs. armlengdeprisen. Med uavhengige parter menes kjøpere og selgere som ikke har felles interesser som kunne ha påvirket en avtalt

pris. Den samme verdsettingsnormen (armlengdeprinsippet) gjelder for Petroleumsprisrådet, jf. petroleumsskatteloven § 4 og fastsettingsforskriften § 2. Det skal i utgangspunktet tas hensyn til alle forhold som kan ha påvirket prisen, dvs. en tilsvarende vurdering som etter skatteloven § 13-1 og OECDs retningslinjer for internprising for multinasjonale foretak og skattemyndigheter.

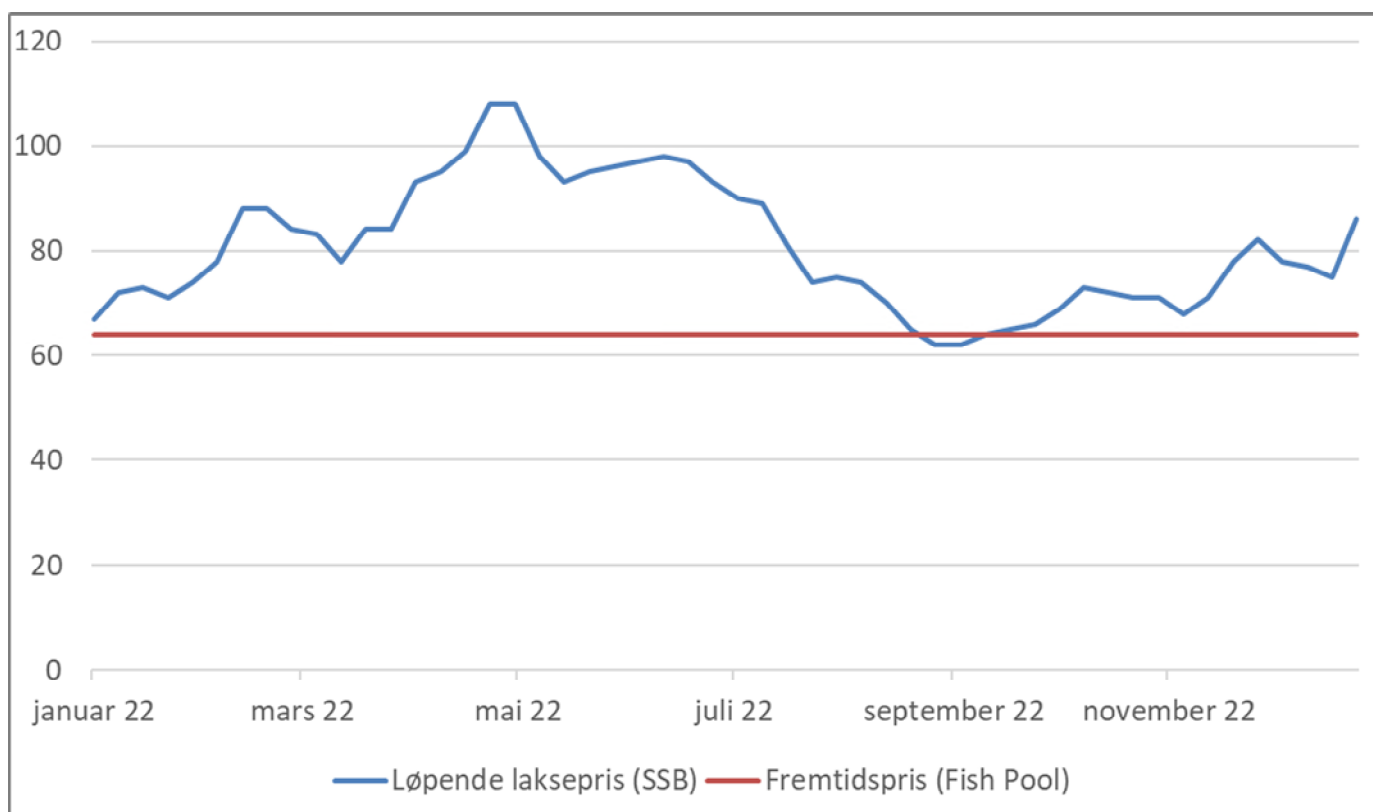
Som for normpriser fastsatt av Petroleumsprisrådet, skal prisrådet for havbruk kunne sette prisen felles for flere salg basert på et snitt og innenfor et rimelig skjønn (normering). Fastsatt skatteavregningspris skal gjelde for både interne salg og salg til uavhengig part. Det innebærer at skatteavregningsprisen kan avvike noe fra prisen ved merdkanten som selskapet har avtalt for et enkelt salg. Prisen i et konkret enkelttilfelle kan være høyere eller lavere enn skatteavregningsprisen. Selskapene vil se hen til tilgjengelig markedsinformasjon og vil i normalttilfellet sette en pris for sitt produkt som ikke avviker vesentlig fra prisen de ellers kunne oppnådd i markedet. Dersom selger av andre grunner priser seg lavere enn markedsprisen, eksempelvis som et ledd i markedsføring eller for å oppnå større markedsandel, er dette forhold og vurderinger som i utgangspunktet ligger utenfor grunnrenteskattens anvendelsesområde. Departementet legger til grunn at et prisavvik mellom fastsatt skatteavregningspris og oppnådde priser kan gå begge veier, slik at effekten for det enkelte selskapet vil jevne seg ut over tid. Det understrekes at kvaliteten og størrelsen på fisken, volum, tidspunkt for salg mv. vil ha betydning for markedsverdien ved merdkanten og dermed skatteavregningsprisen. Departementet foreslår at prisrådet verdsetter laks, ørret og regnbueørret til markedsprisen ved merdkanten, i utgangspunktet fordelt på kvalitet og vektklasse.

Det nærmere fakta- og kunnskapsgrunnlaget for å fastsette skatteavregningspriser, både for spotmarkedssalg og fastpriskontrakter, er opplysninger innsendt av de grunnrenteskattepliktige selv, se forslag om opplysnings- og dokumentasjonsplikt i punkt 3.5. I tillegg kommer markedsinformasjon fra ulike aktører som for eksempel Nasdaq Salmon Index, Statistisk sentralbyrås eksportstatistikk, Akvafakta fra Sjømat Norge, markedsrapporter fra analysemiljøer og ulike markedsindekser som Fish Pool European Buyers Index.

3.2.1 Nærmere om fastpriskontrakter

I høringen av forslaget om grunnrenteskatt på havbruk pekte flere oppdrettsselskaper på at avtalt pris for levering av fisk frem i tid kan avvike mye fra den løpende spotmarkedsprisen på slaktetidspunktet. Figur 1 viser utviklingen i lakseprisen i 2022 samt fremtidsprisen på Fish Pool ved utgangen av 2021 for hele året 2022. Som figuren viser, ble spotmarkedsprisene i nesten hele 2022 høyere enn fremtidsprisen var ved inngangen til året. Det kan tyde på at markedet ikke forventet den sterke prisoppgangen i første halvår 2022. Over tid må imidlertid spotmarkedsprisen forventes å ligge både over og under historiske fremtidspriser.

Figur 1 Utvikling i salgspris på eksportert, fersk oppdrettet laks¹ og fremtidsprisen for 2022 på Fish Pool 30. desember 2021



¹ Statistikken viser gjennomsnittlig salgspris på eksportert laks og inneholder en andel solgt på kontrakter.
Kilder: Statistisk sentralbyrå og Fish Pool.

Flere høringsinstanser pekte på at forslaget om normpriser med utgangspunkt i spotmarkedspriser (priser på Nasdaq) ville tvinge aktørene over i spotmarkedet, med resulterende nedgang i salg av fastpriskontrakter. Næringen anførte at dette kunne gi konsekvenser for foredlingsvirksomheten. I Prop. 78 LS (2022-2023) punkt 5.6.1 uttalte departementet, under henvisning til selskapenes uttalelser:

«Departementet vil foreslå at langsiktige fastpriskontrakter skal kunne legges til grunn i fastsettingen av grunnrenteinntekt. Fastpriskontraktene må være inngått mellom en uavhengig kjøper og skattyter eller et selskap i skattyters konsern, og ha et visst volum og varighet. Også for slike kontrakter skal skatteavregningsprisen gjenspeile markedsverdien av fisken ved merdkanten.»

Det er ulike måter skatteavregningsprisen for fastpriskontraktene kan settes. En mulighet er å unnta slike kontrakter fra prisrådets kompetanse. Da blir det opp til selskapene å finne markedsverdien på merdkanten, med etterfølgende kontroll av skattemyndighetene. En slik løsning kan være krevende for selskapene. Det fordrer også et relativt høyt kontrollnivå hos skattemyndighetene. Dette vil særlig gjelde kontroll av helintegreerte selskaper, der det nødvendigvis er større grad av internprising, og dermed fravær av ordinære prissettingsmekanismer.

En annen mulighet er at prisrådet fastsetter markedsmessige skatteavregningspriser også for fastpriskontrakter. Her kan man se for seg ulike metoder for treffsikkert å finne markedsverdien av fastpriskontraktene. Et formålstjenlig og egnet utgangspunkt vil for eksempel være fremtidsprisene

på Fish Pool, som forklart under. Skatteavregningspriser for fastpriskontrakter fastsatt av prisrådet vil gi forutsigbarhet for selskapene samtidig som det vil være svært ressursbesparende både for selskapene og skattemyndighetene.

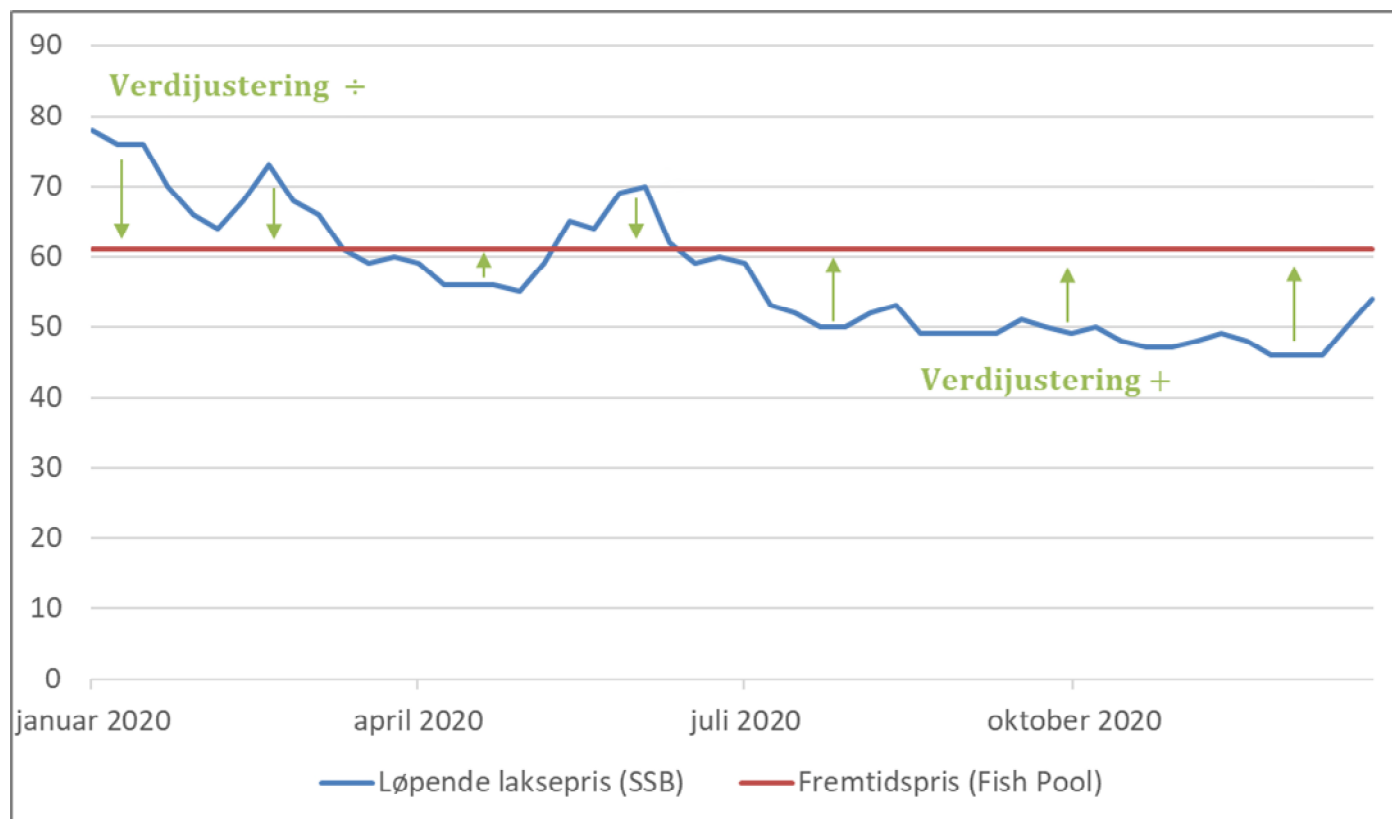
Fysiske fastpriskontrakter innebærer en avtale om levering av slaktet eller bearbeidet fisk i fremtiden til en på forhånd avtalt pris. Finansielle sikringskontrakter på Fish Pool er et alternativ til å forplikte seg til fysisk levering til kontraktspartnern, men likevel sikre inntekten. Fish Pool er en regulert markedsplass for finansielle laksekontrakter. På Fish Pool inngås kontrakter for finansiell sikring av lakseprisen i fremtiden. Fisken selges fysisk i spotmarkedet, mens det skjer et finansielt oppgjør for forskjellen mellom fremtidsprisen på Fish Pool på tidspunktet for kontraktsinngåelse og spotmarkedsprisen ved slakt. Samlet kan selskapene da oppnå den ønskede prissikring og eventuelt en sikker inntekt. Selgeren kan dermed få full sikkerhet om hvilken pris de vil få for laksen sin i fremtiden, og Fish Pool-kontraktene fungerer som en prissikring («hedging»). For fastpriskontrakter for levering av fisk frem i tid kan derfor fremtidsprisene danne et utgangspunkt for prisrådets verdsetting.

Departementet foreslår at prisrådet kan ta utgangspunkt i fremtidspriser på en uavhengig markedsplass for verdsettelse av fastpriskontrakter, eksempelvis som Fish Pool. Da vil grunnrenteskatten baseres på markedsverdien av fisken ved inngåelse av kontrakten, og ikke den løpende spotmarkedsprisen når laksen slaktes, som kan bli betydelig høyere eller lavere enn hva som var avtalt tilbake i tid.

Prisrådet vil i utgangspunktet verdsette all laks, ørret og regnbueørret til spotmarkedspris på slakte-tidspunktet, fordelt på kvalitet og vektklasse. For fastpriskontrakter kan det så fastsettes et tillegg eller fratrekk i skatteavregningsprisen, tilsvarende forskjellen mellom spotmarkedspris ved slakt og fremtidsprisen på tidspunktet kontrakten ble inngått, se eksempel i figur 2 under. Det vil øke eller redusere oppdretters grunnrenteskattepliktige inntekt slik at skatteavregningsprisen svarer til markedsverdien på tidspunktet kontrakten ble inngått. Dersom fremtidsprisen på kontraktstids-punktet ligger under spotmarkedsprisen, får oppdretter en reduksjon i grunnrenteinntekten. Tilsvarende får de et tillegg dersom fremtidsprisen ligger over spotmarkedsprisen. Dette ligner på det finansielle oppgjøret for sikringskontrakter på Fish Pool.

Prisjusteringen mellom fremtidspris og spotmarkedspris må gjøres ved utgangspunkt i superior kvalitet, fordi det kun handles med denne i fremtidsmarkedet. Spotmarkedsprisen som settes for det konkrete partiet med fisk vil imidlertid være knyttet til kvaliteten på fisken (f.eks. økologisk fisk, label rouge mv.). Så lenge verdiforskjellen mellom superior kvalitet og annen kvalitet er (om lag) konstant gjennom kontraktperioden, vil skatteavregningsprisen for fisk levert i henhold til kontrakten tilsvare kontraktsverdien.

Figur 2 Eksempel på verdijustering med utgangspunkt i salgspris på eksportert, fersk oppdrettet laks i 2020 og fremtidsprisen for 2020 på Fish Pool 30. desember 2019



Kilder: Statistisk sentralbyrå, Fish Pool og Finansdepartementet.

Man kunne tenke seg at fremtidsprisen ble lagt til grunn for et gitt slaktevolum, uten at man trengte å gå via en spotmarkedspris og verdijustering. Det ville imidlertid gjøre innrapporteringen for selskapene mer komplisert og vil samtidig gi rom for uheldige skattemotiverte tilpasninger. Aktuelle tilpasninger for å redusere grunnrenteinntekten kan være å tilordne høykvalitetsfisk, med tilsvarende høy spotmarkedspris, til kontrakter for bearbejdede produkter, når det i realiteten er brukt eksempelvis produksjonsfisk. Dette vil gi lavere bruttoinntekt. En annen tilpasningsmulighet er at aktørene tilordner volum i langvarige kontrakter etter utviklingen i spotmarkedsprisene i perioden kontrakten løper. Tillegget eller fratrukket som fastsettes av rådet vil innebære at fremtidsprisen kan settes uavhengig av partiet fisk som leveres under fastpriskontrakten. Dermed er det ikke behov for å tilordne kontrakten til et konkret parti fisk.

Metoden skissert her vil være administrativt enkel for selskapene og prisrådet, den vil redusere tilpasningsmuligheter og konflikter i skattefastsettingen, og den fjerner behovet for krevende tilbakeregning fra bearbejdede produkter til verdien på fisken ved merdkanten. Samtidig sikrer den markedsmessige priser på merdkanten også for fastpriskontraktene. Selskapene får også forutsigbarhet ved at de kan observere fremtidsprisen på kontraktstidspunktet og dermed er kjent med hvilken pris som vil benyttes ved beregning av grunnrenteinntekten.

Videre muliggjør denne tilnærmingen likestilling av fysiske og finansielle kontrakter, som i mange tilfeller kan være substitutter. I forslaget om grunnrenteskatt for havbruk, og slik det senere ble vedtatt, er det kun «årlig brutto inntekter av salg av laks, ørret og regnbueørret» som inngår i

bruttoinntekten i grunnrenteskatten, jf. § 19-5 første ledd bokstav a. Det innebærer at finansielle kontrakter ikke inngår i grunnlaget for grunnrenteskatten, se også Prop. 78 LS punkt 5.6.1. Ifølge Fish Pools høringsuttalelse benytter små oppdrettsaktører seg i mindre grad av fysiske fastprisavtaler, og sikrer seg isteden gjennom finansielle sikringskontrakter. Store aktører benytter gjerne en kombinasjon av finansiell prissikring og fysiske fastpriskontrakter. Fish Pool pekte videre på at de ulike kontraktstypene bør likebehandles i grunnrenteskatten.

Departementet ønsker innspill på om også finansielle sikringskontrakter bør inngå i grunnrenteskatten. Å innta finansielle sikringskontrakter i tråd med metoden skissert over, vil bety at eventuelle gevinster fra slike kontrakter kommer til beskatning i grunnrenteskatten, mens tap kommer til fradrag. Etter departementets syn er det ikke aktuelt å innta finansielle kontrakter inngått for spekulasjon i grunnrenteskatten. Det blir opp til selskapene å foreta denne vurderingen i forbindelse med innrapportering til prisrådet. En slik endring vil forandre lovendring. Departementet viser til forslag til skatteloven § 19-5 første ledd ny bokstav d.

Departementet ønsker en smidig og forutsigbar overgang til systemet med prisråd. Departementet legger derfor opp til at det i første omgang bør være frivillig for aktørene å få fastsatt en skatteavregningspris av rådet for fastpriskontrakter i 2024. Ved frivillighet må selskapene ta stilling til dette kort tid etter at kontrakten er inngått for å unngå muligheter for tilpasning, og samtidig sende inn opplysning om dette til prisrådet, se nedenfor om opplysningplikt. Dersom et selskap velger egenfastsetting, må det selv fastsette markedsverdi av fisken på merdkanten. Prisen kan deretter bli gjenstand for kontroll av skattemyndighetene, eventuelt med krav om innsending av ytterligere opplysninger, varsel om endringsvedtak osv.

I proposisjonen la departementet til grunn at langsiktige fastpriskontrakter skal kunne benyttes i fastsettingen av grunnrenteskatten dersom de var inngått med uavhengig part og oppfylte visse kriterier med hensyn til volum og varighet. Departementet foreslår at kontrakten må ha en varighet på minst én måned, men i utgangspunktet uten begrensning på volum eller antall leveranser. Departementet mener forenklingshensyn taler for å ikke innta kortere kontrakter i bestemmelsen.

Når kontrakter løper over lang tid, og skatteavregningsprisen skal baseres på forholdene på tidspunktet for avtaleinngåelse, er det viktig å ha notoritet rundt hva som opprinnelig ble avtalt mellom partene. Et annet viktig hensyn er at det ikke må åpnes for tilpasninger, slik at selskapet kan vurdere hvorvidt det er tjent med å skattlegges for kontraktsprisen, vurdert opp mot utviklingen i spotmarkedet. For å unngå slike tilpasninger og av hensynet til notoritet, må de fastpriskontraktene som selskapene ønsker at skal grunnrentebeskattes etter prisrådets fremtidspriser, meldes inn til rådet uten ugrunnet opphold etter kontraktsinngåelsen. Departementet foreslår at kontrakten legges til grunn uavhengig av hva som eventuelt skjer med kontrakten senere (om kontrakten blir hevet eller det er forhold som gjør at en fysisk leveranse faller bort). Dersom en fastpriskontrakt ikke meldes inn, vil volumet verdsettes til spotmarkedsprisen på slaktetidspunktet. Departementet foreslår at den grunnrenteskattepliktige må rapportere nøkkelopplysninger om kontrakten senest én virkedag etter bindende kontrakt er inngått. For å være sikker på at fastpriskontrakten bindes til en fremtidspris, må selskapet sende inn opplysninger om produkt, slaktevolum, kontraktspris og dato

for kontraktsinngåelse. Dette kan for eksempel gjøres i en portalløsning, der informasjonen sendes til prisrådet. Øvrige opplysninger om salgs- og kontraktsvilkår i fastpriskontraktene kan sendes til prisrådet på samme måte som for spotmarkedssalg, se punkt 3.5 under.

I likhet med det som gjelder generelt, se punkt 3.3, må prisrådet kunne avstå fra å sette skatteavregningspris også for fastpriskontrakter dersom rådet ikke finner grunnlag for å fastsette en armlengdepris. I så fall gjelder de alminnelige reglene der grunnrenteskattelikkelig beregner og egenfastsetter markedsverdien ved merdkanten som legges til grunn for skattemeldingen, og skattemyndighetene på vanlig måte foretar kontroll, jf. skatteloven § 13-1 og OECDs retningslinjer om internprising.

3.3 Fastsettingen av skatteavregningspriser

Departementet foreslår at prisen for laks, ørret og regnbueørret fastsettes for et bestemt tidsrom, av en bestemt kvalitet, vekt, eventuelt differensiert også etter andre parametre som rådet finner hensiktsmessig. Det foreslås at rådet i utgangspunktet fastsetter skatteavregningspriser etterskuddsvis og fire ganger årlig, etter utløpet av hvert kvartal. Rådet kan likevel fastsette oftere eller sjeldnere hvis det finner det hensiktsmessig.

Etter forslaget skal skatteavregningsprisen normalt fastsettes for en enkelt uke. Skatteavregningsprisen kan likevel fastsettes for en kortere eller lengre periode når prisrådet finner det hensiktsmessig og det ikke vil være urimelig. I tider med store prisvariasjoner kan det for eksempel være aktuelt å fastsette skatteavregningspriser for en kortere periode enn en uke. Etter departementets syn bør prisrådet ha fleksibilitet blant annet når det gjelder hvor lang periode skatteavregningsprisen skal gjelde for.

Prisrådet kan også unnlate å fastsette skatteavregningspris for enkelte salg, kvaliteter eller produksjonsområder når særlige hensyn tilsier det. Det bør være opp til prisrådet å vurdere om det har nødvendig grunnlag for å fastsette skatteavregningspriser for visse salg. Slik fleksibilitet er en forutsetning for å sikre at de skatteavregningsprisene som fastsettes, er tilstrekkelig treffsikre for de aktuelle salgene.

I skatteloven § 19-5 tredje ledd er det også gitt en hjemmel for *departementet* til å bestemme at skatteavregningspris ikke skal fastsettes for nærmere angitte salg. Det foreslås å presisere i forskriften at departementet kan bestemme at skatteavregningspris ikke skal fastsettes for enkelte salg, kvaliteter eller produksjonsområder.

Hvis prisrådet av ulike grunner, herunder etter departementets avgjørelse, ikke fastsetter skatteavregningspris for visse salg, er det skattelikkelig selv som etter de alminnelige reglene setter markedsprisen ved merdkanten som legges til grunn for skattemeldingen, jf. Prop. 78 LS (2022-2023) punkt 5.6.1 punkt a.

Det vises til forskriftsutkastet § 19-5-3.

3.4 Saksbehandlingsregler

Departementet foreslår at de grunnrenteskattepliktige skal ha rett og plikt til å uttale seg før skatteavregningspriser fastsettes med bindende virkning. For det første vil det bidra til at skatteavregningsprisene i størst mulig grad svarer til markedsverdien for de ulike salgene. For det andre vil det åpne for kontradiksjon rundt skatteavregningsprisene, og dermed bidra også til legitimitet og forankring blant aktørene. Departementet foreslår tilsvarende regler som gjelder ved Petroleumsprisrådets fastsetting av normpriser for petroleum, se fastsettingsforskriften § 3.

Etter forslaget skal de skattepliktige innen fire uker etter hvert av de tre første kvartalene og innen tre uker etter fjerde kvartal, uttale seg om skatteravregningspriser for vedkommende kvartal. Priserådet skal også kunne innkalle de skattepliktige til drøfting og innhenting av ytterligere opplysninger.

Departementet foreslår at prisrådet deretter, enten skriftlig eller i møte med de berørte skattepliktige, skal gi en foreløpig vurdering av prisfastsettingsspørsmålet. Etter at de foreløpige vurderingene er gjort tilgjengelige for de skattepliktige, kan disse avgi ny uttalelse om prisspørsmålet innen 2 uker. Hvis prisrådet finner grunn til det, kan det også gi de grunnrenteskattepliktige lengre frister for å uttale seg.

Det foreslås at bestemmelsene i forvaltningsloven § 18 til § 21 i utgangspunktet skal gjelde for den grunnrenteskattepliktiges adgang til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter. Skjønnsmessige holdepunkter og tallfesting av disse i tilknytning til skjønnen anses ikke som faktiske opplysninger og bearbeiding av faktum etter forvaltningsloven § 18c. Øvrige berørte parter har ikke krav på å gjøre seg kjent med dokumenter som er lagt frem for prisrådet av en part med mindre parten ønsker dokumenter eller deler av disse gjort kjent for andre berørte parter.

Det vises til forskriftsutkastet § 19-5-4.

3.5 Opplysning- og dokumentasjonsplikt for grunnrenteskattepliktig

For å fastsette skatteavregningspriser som i størst mulig grad reflekterer markedsverdien av fisken, må prisrådet ha et bredt informasjonsgrunnlag. Petroleumsselskapene har en vid plikt til å gi opplysninger til Petroleumsprisrådet etter § 9 i fastsettingsforskriften. Denne bestemmelsen sier at «Enhver som ved utligning av inntekts- og formuesskatt, herunder særskatt i henhold til Petroleumsskatteloven § 5, vil få normpris lagt til grunn ved ligningen, er pliktig til å gi alle opplysninger som kreves for fastsettelse av normpris. Vedkommende skal også av eget tiltak gi ytterligere opplysninger dersom disse må antas å være av betydning for verdsetting av petroleum.....»

Departementet foreslår å innta i forslag til skattelovforskriften § 19-5-7 en tilsvarende opplysningsplikt for grunnrenteskattepliktig etter skatteloven § 19-2. Opplysninger som er

nødvendige for prisrådet for å fastsette riktig markedspris på fisken ved merdkanten, omfatter ikke bare den fakturerte prisen på solgt fisk, men også kostnader for mellomliggende ledd i verdikjeden som bearbeiding, transport osv. Disse opplysningene må gis uavhengig av om bearbeiding, transport mv. foretas av den grunnrenteskattepliktige selv, ev. et nærstående selskap, eller uavhengig part. Der fisken i første omgang selges til nærstående part, må også nærståendes fakturerte videresalgpris oppgis frem til og med fakturert salgpris til uavhengig part.

Prisrådets behov for opplysninger vil avhenge av hvilken metode rådet benytter ved verdsettingen, jf. punkt 3.2 over. Det legges derfor ikke opp til at selskapene uoppfordret skal sende inn alle opplysninger, men at de må sendes inn på forespørsel fra prisrådet. Sentrale opplysninger som salgpris, volum og salgstidspunkt er det aktuelt å kreve innsendt rutinemessig, mens andre opplysninger eventuelt kan kreves oppgitt ved nærmere behov.

For å forenkle innrapporteringen bør innsending av rutinemessige opplysninger til prisrådet gis på særskilte oppgaveskjema utarbeidet for dette formålet. Det foreslås en hjemmel for departementet til å utarbeide skjema.

Det er viktig at prisrådet har løpende, oppdatert markedsinformasjon for å fastsette treffsikre skatteavregningspriser. Departementet foreslår at oppgaveskjema skal sendes inn til prisrådet hver måned. Den nærmere fristen for å innsende prisoppgaven fastsettes av departementet. Løpende, månedsvis innsending av prisoppgavene sikrer også notoritet med hensyn til hvilken markedspris ved merdkanten som på avtaletidspunktet ligger til grunn for avtalen mellom partene, jf. punkt 3.2.1 om langsiktige fastpriskontrakter. På samme måte som i ordningen for Petroleumsprisrådet, foreslås at den oppgavepliktige i særskilte kvartalsoppgaver bekrefter de innsendte prisoppgaver innen 15 dager etter kvartalets utløp. Endringer i de innsendte opplysninger skal meddeles prisrådet innen 15 dager etter at den oppgavepliktige er blitt kjent med endringen, jf. tilsvarende bestemmelse i fastsettingsforskriften § 9. Formålet er også her at prisrådet skal ha et korrekt grunnlag for prisfastsettingen.

For å sikre et bredt informasjonsgrunnlag og at prisrådet skal ha mulighet til nærmere å ettergå salgs- og avtalevilkår, foreslås dessuten at prisrådet kan pålegge grunnrenteskattepliktig å sende inn til prisrådet kopi av avtale om salg av laks mv., eventuelt salgavtale med uavhengig part dersom mellomliggende salg har skjedd internt mellom nærstående.

Hvis den grunnrenteskattepliktige overtrer bestemmelsene om opplysnings- og dokumentasjonsplikt etter forslaget her, foreslår departementet at skatteforvaltningslovens regler om tvangsmulkt skal gjelde tilsvarende, se skatteforvaltningsloven § 14-1 og § 14-2. Departementet vil vurdere om det helt unntaksvis også kan være behov for å ilegge straff ved alvorlige tilfeller av manglende oppfyllelse av opplysningsplikt. Hjemmel for å ilegge straff krever i tilfelle lovendring.

Det vises til forskriftsutkastet § 19-5-7.

3.6 Omgjøring, klage- og søksmålsrett

På samme måte som for Petroleumsprisrådets normprisvedtak, foreslår departementet at grunnrenteskattepliktig skal kunne klage på prisrådets vedtak om skatteavregningspris. Etter forslaget må klage være innkommet til prisrådet for havbruk innen 30 dager etter at vedtaket er fattet. De øvrige parter (grunnrenteskattepliktige) skal underrettes om klagen og ha anledning til å slutte seg til klagesaken, selv om de ikke har krevet overprøving innen fristens utløp.

Etter forslaget skal prisrådet ha adgang til å omgjøre vedtak om skatteavregningspris av eget tiltak etter de alminnelige forvaltningsrettslige regler og forvaltningslovens § 35. Fristen for omgjøring skal være 6 måneder fra prisrådets vedtak ble truffet.

Etter fastsetningsforskriften kan petroleumsselskapene som har krevet overprøving eller senere har sluttet seg til klagesaken, kreve prisfastsettingen forelagt for et utvalg av sakkyndige til uttalelse om den fastsatte normpris er åpenbart urimelig før departementet treffer sin avgjørelse. Krav om oppnevning av slikt sakkyndig utvalg må være innkommet til departementet senest 14 dager etter klagefristens utløp. Utvalget skal ha tre medlemmer som oppnevnes av Justitiarius i Høyesterett etter at departementet og de berørte parter som deltar i saken har hatt anledning til å uttale seg om oppnevningen. Utvalget skal gi Petroleumsprisrådet og de parter som har krevd fremleggelse for utvalget, anledning til å uttale seg skriftlig eller muntlig, og forøvrig innhente slike opplysninger som utvalget finner ønskelig. Utvalget skal avgi uttalelse senest tre måneder etter oppnevningen, med mindre departementet bestemmer noe annet.

Ordningen med et sakkyndig utvalg gir klageorganet et bedre grunnlag for å behandle klagen. Departementet foreslår likevel ikke en tilsvarende løsning med oppnevning av sakkyndig utvalg for prisrådet for havbruk. Ordningen er ressurskrevende både administrativt og økonomisk. Etter departementets syn vil klageadgang til et klageorgan være tilstrekkelig for å sikre en overprøving og uavhengig fastsetting av skatteavregningsprisene. Departementet foreslår at klagebehandlingen legges til Fiskeridirektoratet. Det understrekes at sekretariatet og klagebehandlingen skal være adskilt, eksempelvis i ulike avdelinger.

Det vises til forskriftsutkastet § 19-5-5 og § 19-5-6.

3.7 Oppnevning av medlemmer til prisråd for havbruk

Etter skatteloven § 19-5 tredje ledd oppnevnes medlemmer i prisrådet av departementet. Det er videre bestemt at prisrådet skal være uavhengig, dvs. at det ikke kan instrueres verken generelt eller i enkeltsak. Rådet bør være et fagorgan med kompetanse som samlet er egnet til å fastsette markedsverdien av fisken ved merdkanten. Departementet foreslår at prisrådet skal bestå av minst fem medlemmer. Rådet bør blant annet ha medlemmer som er jurister, økonomer og personer med markeds kunnskap, som er personlig utnevnt. Det er også en fordel med kunnskap om internprising.

Funksjonstiden for medlemmer og varamedlemmer bør være 2 år. For å sikre kontinuitet i rådet foreslås at det enkelte tilfelle kan det fastsettes en annen funksjonstid. Det foreslås at prisrådet kan fatte vedtak når minst fire av rådets medlemmer eller varamedlemmer er til stede.

Departementet foreslår at det oppnevnes ett medlem fra Finansdepartementet og ett fra Nærings- og fiskeridepartementet. Disse medlemmene vil i så fall komme i tillegg til de øvrige medlemmene.

Det vises til forskriftsutkastet § 19-5-8.

3.8 Taushetsplikt og utveksling av opplysninger

I punkt 3.5 foreslås en vid opplysningsplikt for skattepliktige til prisrådet for havbruk, for at rådet skal komme frem til mest mulig riktig skatteavregningspris. Opplysningene og avtalene som skal innrapporteres til prisrådet kan inneholde svært sensitive forretningshemmeligheter. Opplysnings- og dokumentasjonsplikten har samme karakter og innhold som tilsvarende plikter som den skattepliktige i utgangspunktet har overfor Skatteetaten i forbindelse med skattefastsettingen. På denne bakgrunn mener departementet at prisrådet bør pålegges en strengere taushetsplikt enn den som følger av forvaltningsloven. Det foreslås at prisrådet, sekretariatet og klageorganet underlegges de strengere taushetspliktreglene i skatteforvaltningsloven §§ 3-1 flg.

Prisrådet vil nødvendigvis ikke ha grunnlag for å fastsette skatteavregningspriser for all solgt fisk. Det gjelder særlig i en etableringsfase, men også senere kan det være tilfeller der prisrådet unnlater å fastsette skatteavregningspriser, se punkt 3.3. For disse salgene må Skatteetaten kontrollere at markedsverdien skattyter har basert bruttoinntekten på, svarer til prisen mellom uavhengige parter ved merdkanten. Også Skatteetaten har derfor behov for bred informasjon om markedsprisene på fisk. Etter skatteforvaltningsloven har skattemyndighetene en vid hjemmel til å innhente opplysninger for å kontrollere at skattemeldingen er korrekt. For å unngå dobbeltrapportering for skattepliktig og bedre informasjonstilgangen for Skatteetaten, er det likevel hensiktsmessig at opplysninger som sendes inn til prisrådet også kan tilflyte Skatteetaten uten hinder av taushetsplikten. Det foreslås at dette uttrykkelig reguleres i forslag til forskrift § 19-5-9-annet ledd.

Det vises til forskriftsutkastet § 19-5-9.

3.9 Volum

For å fastsette årlig brutto inntekter av laks, ørret og regnbueørret, multipliseres markedsverdien på fisken ved merdkanten med slaktevolum, jf. skatteloven § 19-5 første ledd bokstav a. Det legges til grunn den samme definisjonen som benyttes for avgift på produsert laks, ørret og regnbueørret fra akvakulturanlegg i norsk territorialfarvann, altså sløyd fisk. Med sløyd fisk menes utblødd fisk etter fjerning av innvoller.

Metoden beskrevet i punkt 3.2.1, om skatteavregningspriser for fastpriskontrakter fastsatt av prisrådet, drøfter verdsettingen av fastpriskontraktene. Av hensyn til notoritet, pålegges den grunnrenteskattpliktige å rapportere inn kontraktsvolumet rett etter kontraktsinngåelse. Dersom kontrakten omhandler bearbeidede produkter, kan imidlertid kontraktsvolumet avvike fra antall kilo slaktet fisk. Oppdretterne har best oversikt over hvor stort volum slaktet fisk som er nødvendig for å produsere ulike produkter. Departementet foreslår derfor at selskapene selv omregner kontraktsvolumet til slaktevolum og rapporterer dette til prisrådet på kontraktstidpunktet.

4 ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

Skatteavregningspriser fastsatt av et prisråd forventes å gi lavere administrative kostnader for staten og de skattepliktige, sammenlignet med et system der selskapene selv skal fastsette verdien av fisken på merdkanten. Ettersom skatteavregningsprisene er bindende for selskapene og for skattemyndighetene, vil det betydelig lette kontrollarbeidet i Skatteetaten. I høringsuttalelse til forslaget til grunnrenteskatt på havbruk uttalte Skattedirektoratet at priser fastsatt av et prisråd for havbruk vil være et godt virkemiddel for å motvirke skattemotiverte tilpasninger, og for å begrense innslaget av inntekter og kostnader utenfor grunnrentevirksomheten.

For selskapene kan innrapportering til rådet være mindre ressurskrevende enn interne beregninger av skatteavregningspris ved merdkanten med eventuelle påfølgende kontroll saker. Særlig gjelder dette i tilfeller hvor den første uavhengige transaksjonen er salg av bearbeidede fiskeprodukter.

Bruk av skatteavregningspriser vil redusere muligheten for skattetilpasninger som reduserer grunnrenteinntekten og vil dermed motvirke tilpasninger som reduserer skattegrunnlaget over tid.

Opprettelse av et prisråd fra 2024 vil innebære ressurser til opprettelse og drift av rådet, sekretariatet og klagebehandling. Det foreslås at sekretariatsfunksjonen tillegges Fiskeridirektoratet, som allerede har god kunnskap og kompetanse om havbruksnæringen. Den nærmere lokaliseringen bør avgjøres av direktoratet, ut fra hensyn til nærhet til næringen og effektiv utnyttelse av eksisterende ressurser og kompetanse. Det forventes at sekretariatfunksjonen vil kreve ett til to nye årsverk i Fiskeridirektoratet når ordningen er etablert. I tillegg kan det bli behov for å styrke klagesaksenheten i direktoratet, dersom klagebehandlingen legges dit. Dersom det i startfasen er behov for noe høyere ressursbruk vil dette dekkes innenfor Fiskeridirektoratets gjeldende rammer. Rådets medlemmer kompenseres i tråd med statens satser for utvalgsgodtgjørelser for styrer, råd og utvalg.

5 IKRAFTTREDELSE

Grunnrenteskatten på havbruk har trådt i kraft med virkning fra og med inntektsåret 2023. Ordningen med skatteavregningspriser fastsatt av et prisråd skal likevel tre i kraft først fra den tid Kongen bestemmer. Ikrafttredelse kan først skje etter at nærmere

forskriftsbestemmelser er vedtatt og medlemmer i et prisråd er oppnevnt. Det foreslås at forskriftsbestemmelsene som foreslås i dette høringsnotatet, skal tre i kraft fra den tid departementet bestemmer.

For inntektsåret 2023 (og eventuelt i 2024 etter frivillig ordning for langsiktige fastpriskontrakter, se punkt 3.2.1) skal skattefastsettingen bygge på de alminnelige reglene der den grunnrenteskattepliktige selv setter markedsverdien ved merdkanten, jf. omtale i Prop. 78 LS (2022-2023). Dette vil også gjelde etter 2023 for salg der prisrådet for havbruk finner at det ikke har grunnlag for å fastsette skatteavregningspriser.

**Forslag
til
endringer i skatteloven**

I skatteloven gjøres følgende endringer:

§ 19-5 første ledd ny bokstav d skal lyde:

d. Inntekter fra avtaler om finansiell sikring mot spotmarkedsprisen, dersom disse er inngått med uavhengig part og rapportert til prisrådet, jf. tredje ledd.

§ 19-5 tredje ledd skal lyde:

Til bruk ved fastsettingen av brutto inntekt etter første ledd bokstav a og d kan et prisråd for havbruk, felles for flere eller for et enkelt salg, med bindende virkning fastsette en skatteavregningspris for laks, ørret og regnbueørret som produseres i henhold til akvakulturtillatelse som nevnt i § 19-1. Prisen skal svare til markedsverdien ved merdkanten av laks, ørret og regnbueørret. Departementet oppnevner medlemmer av prisrådet. Departementet kan bestemme at prisrådet ikke skal fastsette skatteavregningspriser for nærmere angitte salg og kan fastsette nærmere retningslinjer for metode som prisrådet skal følge ved fastsettingen av skatteavregningspris. Prisrådet kan ikke instrueres, verken generelt eller i enkeltsaker.

§ 19-6 første ledd ny bokstav h skal lyde:

h. Tap fra avtaler om finansiell sikring mot spotmarkedsprisen, dersom disse er inngått med uavhengig part og rapportert til prisrådet, jf. § 19-5 tredje ledd.

Nåværende bokstav h, i og j blir til henholdsvis ny bokstav i, j og k.

§ 19-6 fjerde ledd bokstav c første punktum skal lyde:

c. Vederlag ved erverv av akvakulturtillatelser, unntatt for tillatelser som nevnt i første ledd bokstav i.

II

Endringene under I skal tre i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2024.

Forslag til

forskrift om endringer i skattelovforskriften

Fastsatt av departementet xx.23 med hjemmel i skatteloven § 19-5 fjerde ledd

I

I skattelovforskriften gjøres følgende endringer:

Nytt kapittel § 19-5 skal lyde:

§ 19-5 Skatteavregningspriser og prisråd

§ 19-5-1. *Bruk av skatteavregningspriser ved skattefastsettingen*

Til bruk ved skattefastsettingen kan det fastsettes skatteavregningspriser for laks, ørret og regnbueørret fra grunnrenteskattepliktig virksomhet, jf. skatteloven § 19-1.

§ 19-5-2. *Verdsettingen*

(1) Skatteavregningsprisen skal svare til hva laks, ørret og regnbueørret ved merdkanten kunne ha vært omsatt for mellom uavhengige parter i et fritt marked. Med uavhengige parter menes parter som ikke er i et interessefelleskap som kunne ha påvirket avtalt pris, jf. skatteloven § 13-1. Ved verdsettingen skal det blant annet tas hensyn til oppnådde og noterte priser for laks, ørret og regnbueørret, med nødvendig justering for kvalitetsforskjeller og transportkostnader mv. til aktuelle markeder, leveringstid, betalingstid og vilkår for øvrig, oppnådde og noterte priser for solgt produkt med nødvendig justering for bearbeiding m.v. og eventuelle andre sammenlignbare priser eller verdsettinger. Det skal tas hensyn til om det gjelder avtaler mellom parter i interessefelleskap eller andre avtaler der særlige forhold eller øvrige betingelser har påvirket prisfastsettingen.

(2) Skatteavregningsprisen for fastpriskontrakter og avtaler om finansiell sikring skal svare til hva laks, ørret og regnbueørret kunne ha vært omsatt for mellom uavhengige parter på tidspunktet for kontraktsinngåelsen. Det fastsettes markedsverdi etter første ledd på merdkanten også for volum nødvendig for å oppfylle kontraktsforpliktelsen. For volum solgt gjennom fastpriskontrakter og avtaler om finansiell sikring i den aktuelle prisperioden foretas en verdjustering slik at skatteavregningspris for fastpriskontraktene svarer til markedsverdi på tidspunktet for kontraktsinngåelse.

§ 19-5-3. *Fastsettingen av skatteavregningspriser*

(1) Skatteavregningspriser som fastsettes av prisrådet etter § 19-5-2, fastsettes etterskuddsvis, for laks, ørret og regnbueørret som selges i et bestemt tidsrom, av en bestemt kvalitet og vekt. Skatteavregningspriser fastsettes fire ganger årlig, etter utløpet av hvert kvartal. Skatteavregningsprisene kan likevel settes med et annet intervall dersom prisrådet finner det hensiktsmessig.

(2) Skatteravregningspris fastsettes normalt for en enkelt uke. Skatteavregningspris kan fastsettes for en kortere eller lengre periode enn en enkelt uke når dette finnes hensiktsmessig og ikke er urimelig. Prisrådet kan unnlate å fastsette skatteavregningspris for enkelte salg, kvaliteter eller produksjonsområder når særlige hensyn tilsier det.

(3) Departementet kan bestemme at skatteavregningspris ikke skal fastsettes for enkelte salg, kvaliteter eller produksjonsområder.

§ 19-5-4. *Saksbehandlingsregler*

(1) Grunnrenteskattepliktig etter skatteloven § 19-2 skal innen 4 uker etter hvert av de 3 første kvartalene og innen 3 uker etter 4. kvartal gi uttalelse om skatteravregningspriser for vedkommende kvartal. Prisrådet kan også innkalle de skattepliktige til drøfting og innhenting av ytterligere opplysninger.

(2) Prisrådet skal deretter, enten skriftlig eller i møte med de berørte grunnrenteskattepliktige, gi en foreløpig vurdering av prisfastsettingsspørsmålet. Etter at de foreløpige vurderinger er kunngjort for de berørte grunnrenteskattepliktige, kan disse avgi uttalelse innen 2 uker. Når prisrådet finner grunn til det, kan det settes lengre frister for uttalelse.

(3) For grunnrenteskattepliktiges adgang til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter gjelder bestemmelsene i forvaltningsloven § 18 til § 21, med mindre annet følger av denne bestemmelsen. Skjønnsmessige holdepunkter og tallfesting av disse i tilknytning til skjønnen anses ikke som faktiske opplysninger og bearbeiding av faktum etter forvaltningsloven § 18c. Øvrige berørte parter har ikke krav på å gjøre seg kjent med dokumenter som er lagt frem for prisrådet av en part med mindre parten ønsker dokumenter eller deler av disse gjort kjent for andre berørte parter.

§ 19-5-5. *Omgjøring og klage*

(1) Prisrådets vedtak om skatteavregningspris kan kreves overprøvet av Fiskeridirektoratet. Klage må være innkommet til prisrådet for havbruk innen 30 dager

etter at vedtaket er fattet. De øvrige parter skal underrettes om klagen og ha anledning til å slutte seg til klagesaken, selv om de ikke har krevet overprøving innen fristens utløp.

(2) Om adgangen til å omgjøre vedtak om skatteavregningspris av eget tiltak gjelder alminnelige forvaltningsrettslige regler samt forvaltningslovens § 35, likevel slik at fristen for slik omgjøring skal være 6 måneder fra prisrådets vedtak ble truffet. Bestemmelse om omgjøring etter forvaltningslovens § 35 annet ledd skal ikke komme til anvendelse på vedtak om skatteavregningspris.

§ 19-5-6. *Søksmål*

Søksmål til prøving av gyldigheten av vedtak om skatteavregningspris kan ikke reises med mindre klagemulighetene etter disse forskrifter er utnyttet. For øvrig kommer forvaltningsloven § 27 b tilsvarende til anvendelse.

§ 19-5-7. *Opplysnings- og dokumentasjonsplikt*

(1) Enhver som ved fastsettingen av grunnrenteskatt etter skatteloven § 19-4, vil få skatteavregningspris etter skatteloven § 19-5 tredje ledd lagt til grunn, er pliktig til å gi alle opplysninger som kreves for fastsetting av slik skatteavregningspris. Vedkommende skal også av eget tiltak gi ytterligere opplysninger dersom disse må antas å være av betydning for verdsetting av laks, ørret og regnbueørret etter skatteloven § 19-5 tredje ledd.

(2) Opplysninger om salg m.v. av laks, ørret og regnbueørret kan bl.a. kreves gitt på særskilt prisoppgaveskjema som fastsettes av departementet. Prisoppgaven skal innsendes til prisrådet hver måned. Frist for innsending av slik prisoppgave fastsettes av departementet.

(3) Den oppgavepliktige skal i særskilte kvartalsoppgaver bekrefte de innsendte prisoppgaver innen 15 dager etter kvartalets utløp.

(4) Endringer i de innsendte opplysninger skal meddeles prisrådet innen 15 dager etter at den oppgavepliktige er blitt kjent med endringen.

(5) Prisrådet kan pålegge skattepliktig etter skatteloven 19-1 å sende inn kopi av avtale om salg av laks, ørret og regnbueørret. Dersom salg har skjedd til nærstående part, kan skattepliktig pålegges å sende inn kopi av avtale om nærstående selskaps salg til uavhengig part.

(6) Skatteforvaltningsloven § 14-1 og § 14-2 gjelder tilsvarende ved overtredelse av bestemmelsene i de foregående ledd.

(7) Dersom skattepliktig ønsker å legge til grunn skatteavregningspris for fastpriskontrakter og avtaler om finansiell sikring fastsatt av prisrådet, jf. § 19-5-2 tredje ledd, ved egenfastsettingen av grunnrenteinntekten, må skattepliktig rapportere slaktevolum, kontraktspris og dato for kontraktsinngåelse senest én virkedag etter bindende inngått kontrakt med uavhengig part, på en av rådet nærmere fastsatt måte.

§ 19-5-8. *Prisråd for havbruk*

- (1) Prisrådet skal bestå av minst 5 medlemmer.
- (2) Funksjonstiden for medlemmer er 2 år. I det enkelte tilfelle kan det fastsettes en annen funksjonstid for å sikre kontinuitet i rådet.
- (3) Rådet kan fatte vedtak når minst 4 av rådets medlemmer er til stede.
- (4) Drøftelser med berørte parter eller innhenting av opplysninger kan, etter rådets nærmere bestemmelse, overlates til et medlem eller et utvalg, eller til rådets sekretariat.

§ 19-5-9. *Taushetsplikt*

- (1) Skatteforvaltningsloven § 3-1 første ledd om taushetsplikt gjelder tilsvarende for medlemmer i prisrådet, sekretariatet for prisrådet og klageorganet.
- (2) Opplysninger som prisrådet får i henhold til § 19-5-7 kan gis til skattemyndighetene uten hinder av taushetsplikten.

§ 19-5-10. *Definisjoner*

- (1) Med fastpriskontrakt menes bindende inngått avtale om levering av laks, ørret og regnbueørret med en varighet på minimum én måned.
- (3) Med slaktevolum menes kilogram sløyd fisk, med eventuell omregning som i Forskrift om særavgifter § 3-24-2.

Nåværende kapittel 19 og 20 blir nytt kapittel 20 og 21.

II

Endringene under I skal tre i kraft straks med virkning fra den tid departementet bestemmer.